

КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ

Актуальність теми дослідження. Більшість вчених сходиться на думці, що людство вступає в період глобальної кризи, яка загрожуватиме існуванню всього людства. Це багатоаспектний криза, складові частини якого тісно взаємопов'язані, але кожна з таких частин являють свою окрему загрозу: демографічну, екологічну, енергетичну, продовольчу, соціальну, політичну, для популяції генетичну і т.д. Ступінь вивчення проблеми. Головне ж полягає в тому, що ця особлива форма мислення успішно використовувалася китайськими правителями в управлінні гігантським державою. Це змушує задуматися про принципи формування сучасної філософії управління людським соціумом. **Метою дослідження** є філософське осмислення китайської традиції проблем управління. Для досягнення мети визначені наступні **завдання**: -визначення та аналіз проблем управління; - обґрунтування основних вимог філософського осмислення китайської традиції проблем управління. **Об'єктом дослідження** є китайські традиції проблем управління. **Предмет дослідження** - основи формування китайської традиції проблем управління. Існують різні філософські концепції управління людським соціумом. Кожна з них відображає і виражає певні аспекти існування і розвитку багатомірного, внутрішньо диференційованого, багатопарового суспільства. Безсумнівно, що китайська філософія управління заслуговує пильної уваги і вивчення з точки зору її внеску у світовий досвід соціального управління. В останні роки інтерес до неї значно зріс, особливо з розвитком синергетичного підходу до питань управління складними системами. За своєю суттю філософія Китаю-синергетична. На зв'язок східної філософії управління з положеннями сучасної синергетики вказують сучасні дослідники [1, с. 2]. Стародавні китайці вважали, що світом править закон змін: немає нічого постійного, всею є протилежність, усюди можна відшукати двійність. «Коли в Піднебесній дізнаються, що прекрасне є прекрасним, - міркує Дао де Цзин,- з'являється і потворне. Коли всі дізнаються, що добре є добром, виникає і зло. Тому буття і небуття породжують одне одного, важке і легке створюють один одного, довге та коротке взаємно співвідносяться, високі і низькі взаємно визначаються, звуки, зливаючись, приходять в гармонію, попереднє і подальше слідує один за одним» [3, с.12-13]. Стародавні філософи Китаю вважали, що у кожної людини є своя вища мета, місія, і коли вона рухається до цієї мети, вона живе в злагоді зі собою. Чим більше відхилення від місії, тим дисгармонійніше і важче складається доля. У того ж Конфуція можна знайти багато висловів з питання шляху (місії). Наприклад, «Будь глибоко правдивий, люби вчитися, стій на смерть, удосконалюючи свій шлях ...» [5, с. 45]. «Людина здатна зробити шлях великим, але великим людину робить не шлях ...» [5, с. 92]. «Шляхетний чоловік тривожиться про набутий шляху, він не тривожиться про свою бідність ...» [5, с. 93]. Можна сказати, що закон ціле покладання застосуємо до будь-якої організації: у кожного свій шлях-мета і свої проблеми, що виникають на цьому шляху. Під методом знаходження правильного шляху до мети, стародавні китайці розуміли стратегію. Стратегія - це теорія, яка проникає в саму природу нестабільності. Китайську стратегію часто називають доктриною непрямих дій. Її коріння також потрібно шукати в стародавній філософії Китаю. «Хто піднявся навшпиньки, не може довго стояти. Хто робить великі кроки, не може довго йти. Хто сам себе виставляє на світло, той не блищить. Хто сам себе вихваляє, той не добує слави. Хто нападає, не досягає успіху. Хто сам себе підносить, не може стати старшим серед інших» [3, с. 26]. Суть рекомендацій в китайському стратегічному керівництві можна звести до наступних положень, які знайшли своє відображення в працях сучасних синологів [6, с. 7]. Увага стратега повинна займати поточна ситуація, тобто треба жити і бути в сьогоденні, в конкретному місці і часі, причому так, щоб вони збігалися. У китайській традиції це називається конфігурацією. Конфігурація усвідомлюється як небезпека або безпека, зручність або незручність. За китайським стратегічним каноном не потрібно загадувати майбутнє, його слід передбачати. Та й майбутнього як очікуваного результату немає. Є природний хід речей, якому і потрібно слідувати. Помітно, що всі ідеї і принципи китайської філософії жити і виживати були втілені в державному управлінні. Синолог В.В.Малаявін, вивчаючи китайську цивілізацію, її філософію та культуру, приходять до висновку, що «Ідея влади як таємниці придбала в Китаї самодостатнє значення» [6, с.107]. Так як влада в китайській імперії представляла собою мовчазну угоду між правителем і підданими, то це означає ніколи не зникають інтерес китайських правителів до стратегічного мислення, шляхам і способам таємного досягнення своїх цілей. Стратегіями є одним із загальнолюдських феноменів, відкритим і організованим в систему китайцями. Феномен китайських стратегів вивчався багатьма дослідниками, серед яких можна виділити швейцарського фахівця зі східної культури Харрі фон Зенгера, за визначенням якого Стратегіями - це неортодоксальні шляхи до досягнення військових, цивільних, політичних, економічних або особистих цілей [7]. Простіше кажучи, Стратегіями - це канонізовані прийоми або хитрощі, які забезпечують успіх. Їх можна порівняти з вирашними партіями в шахах, які розігруються досвідченими майстрами. Стратегіями втілює в собі не тільки позитивний досвід минулого, але і є своєрідним ключем до вирішення конкретної ситуації. Головне ж полягає в тому, що ця особлива форма мислення успішно використовувалася китайськими правителями в управлінні гігантським державою. Це змушує задуматися про принципи формування сучасної філософії управління людським соціумом. Головна особливість цього світу в тому, що він вимагає від людей іншого світогляду. Закони управління і форми опису реальності, створені для лінійного періоду, виявляються недостатніми. У нелінійних системах вплив і результат непропорційні, ціле - це не сума частин, причинно-наслідкові залежності тут не очевидні. Динаміка розвитку з огляду на безліч зв'язків неясна. Нелінійна система - це інше протягом часу. Нелінійний світ - це світ складності. Ситуація розлучення з простою вимагає іншого стилю мислення, нової філософії управління. Управлінська діяльність у всіх сферах суспільства (політичної, економічної, культурної та ін.) повинна враховувати стохастичну і нелінійну природу соціального світу. Сутність нелінійної моделі управління суспільними процесами полягає в тому, що цими процесами можна управляти в потрібному напрямку, використовуючи слабкий вплив (принцип точкового впливу). В результаті при мінімальних витратах політико-правових, економічних та інших засобів досягаються значні результати. Дані властивості нелінійної моделі управління соціальним універсумом описуються синергетичною парадигмою [2, с. 10]. У сучасному суспільстві ми бачимо революційні перетворення в усіх сферах діяльності, а також в інтерпретації оточуючого нас світу. Приблизно з 1970-х років, за оцінкою різних дослідників, країни з розвиненою економікою вступили в постіндустріальний період свого розвитку. Його відмінна риса - це складність визначення стратегічних напрямків розвитку. Як зазначив І. Пригожин, «В цю епоху світ назавжди позбувся гарантій стабільних мемуних законів» [9, с. 47]. Для людського роду важливо гармонійне поєднання збереження і зміни, те, що називають стійким розвитком. «Мистецтво управління, мабуть, є мистецтвом оперувати позитивними і негативними зворотними зв'язками, досягаючи при цьому і надійності гомеостазису і, одночасно, відповідної динаміки змін» [11]. З цим важко не погодитися. У науці сьогодні посилено йдуть пошуки принципово нових парадигм. Основою нового стилю мислення і світорозуміння стають ідеї синергетики. Це світобачення передбачає встановлення внутрішніх зв'язків на різних рівнях, між східним і західним світосприйняттям. Вважаємо, що основні ідеї і принципи китайської філософії управління можуть зайняти свою нішу у формуванні нової філософської основи управління сучасним суспільством. **Висновки.** Більшість вчених сходиться на думці, що людство вступає в період глобальної кризи, яка загрожуватиме існуванню всього людства. Це багатоаспектна криза, складові частини якої тісно взаємопов'язані, але кожна з таких частин являють свою окрему загрозу: демографічну, екологічну, енергетичну, продовольчу, соціальну, політичну, для популяції генетичну і т.д.

Список використаних джерел

1. Григор'єва П. Синергетика і Схід. Синергетична парадигма [https://core.ac.uk/download/pdf/12087547.pdf]
- 2.Князева О.М., Курдюмов С.П. Підстави синергетики. Синергетичне світобачення. Сер. «Синергетика: від минулого до майбутнього» [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvmdpu_2014_1_12.pdf]
3. Дао де Цзин.Книга шляху і благодаті.[https://www.litres.ru/lao-czy/dao-de-czin-kniga-puti-i-blagodati/chitat-onlayn/]
4. І-Цзін.«Книга змін».[https://www.litres.ru/raznoe-4340152/i-czin-kniga-zmin/chitat-onlayn/]
5. Конфуцій. Вислови. Книга пісень і гімнів [https://www.livelib.ru/book/1000548829/quotes-konfutsij-izrecheniya-kniga-pesen-i-gimnov-konfutsij]
6. Малаявін В.В. Китайська цивілізація[https://www.twirpx.com/file/761477/]
7. Зенгер Х. Стратегіями. Про китайське мистецтво жити і виживати[https://www.litmir.me/br/?b=122956]
8. Жюльєн Ф.Трактат про ефективність[https://gtmarket.ru/laboratory/basis/5125]
- 9.Князева О.М., Курдюмов С.П. синергетика як нове світобачення: діалог з І. Пригожиним/ Питання філософії [https://www.twirpx.com/file/873001/]
11. Кужелева Г.І. Влада і управління у відкритій системі. Влада і управління: 36. Доповідей[http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/30177].